

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

УДК 316.614.5 : [159.98 : 331 – 055.2]

КОНВЕРГЕНЦІЯ СІМЕЙНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ У ПРАЦЮЮЧОЇ ЖІНКИ**Михалюк М., здобувач ОС «магістр» спеціальності 053 «Психологія», 2 курс, РДГУ***Науковий керівник: канд. пед. наук, професор Безлюдна В.І.*

Постановка проблеми. Демографічні зміни життєдіяльності сучасного світу, що відбулися за останні півстоліття, привели до того, що факт збільшення не тільки працюючих жінок, але жінок-професіоналів, вже ніким не заперечується. Статистичні дослідження яскраво демонструють тенденцію збільшення кількості працюючих жінок із загальної кількості працездатного населення. Професійне зростання жінок, спроба входження в правлячу еліту часто ставлять їх перед вибором: кар'єра чи сім'я. З урахуванням подвійного значення праці і сім'ї можна вважати, що ідеал «супержінки» - це щось таке, до чого прагнуть багато жінок. Здатність поєднувати роботу і сім'ю залишається частиною статусу жінки. Дослідженням особливостей ділових характеристик жінок займалось чимало зарубіжних і вітчизняних психологів. Найбільш яскраві роботи цього напрямку належать К. Галліган, Д. Міллер, К. Хорні. Першими дослідженнями лідерства в галузі гендерної психології були роботи таких видатних вчених, як Р. Уайт, В. Харвел, П. Шеріф. Сучасний напрямок досліджень очолюють представники гендерної психології Е. Іглі, Г. Роузнер, Ж. Жорстал. Соціально-психологічний напрямок досліджень представлений роботами Т. Бендас, О. Здравомислова, І. Серегіна, А. Чірікова та ін.

Метою статті є з'ясування умов формування особливостей характеру працюючої жінки, а також уточнення характерологічних відмінностей ділових та звичайних жінок, які не досягли значного професійного успіху.

Конвергенція походить від латинського слова *convergo*, що означає «зближаю». Отже, у загальному розумінні – це процес зближення, сходження (у різному змісті), компромісу, стабілізації [10]. Стосовно застосування у сфері мотивації працюючої жінки, то воно означає поєднання професійних та сімейних ролей жінки. Основу мотиваційної структури особистості становлять її потреби. Сам термін «потреба» частіше використовують в лексиконі чоловіки, ніж жінки, це підтвердили дослідження А.В. Єрмоліна [5], що вже на початковому етапі вивчення гендерних відмінностей мотивації чоловіків і жінок представляється дуже цікавою деталлю. Дослідження Б.Г. Ананьєва показали, що вже на перших етапах професійного розвитку особистості, яке починає формуватися у ранньому віці, виявляються відмінності у професійній мотивації хлопчиків і дівчаток [1], які згодом закріплюються під час дошкільної та середньої освіти [3].

Подальше дослідження гендерних відмінностей мотиваційної сфери показали наявність парадоксальності й статевих відмінностей в системі мотиву досягнення, що лежить в основі професійної мотивації. Так, наприклад, дослідження сфери потреб, проведені Ю.Є. Кочневим і О.А. Шибаліним у 2000 році, виявили, що чоловіки схильні більше демонструвати потребу в знаннях, ніж жінки [11]. Але при цьому існують дослідження потреб чоловіків і жінок, що дають протилежний результат. До них належать дослідження І. А. Винокурової [2], яка статистично довела, що жінки мають більш високий рівень вираженості потреби уникнення невдач і потреби досягнення у порівнянні з чоловіками. А дослідження Г.Н. Рибки [15] взагалі не виявили відмінностей у мотивах досягнень, вони проводилися серед учнів різної статі. Схожі дані існують і в дослідженні зарубіжних вчених, серед яких поширена думка про те, що чоловіки більшою мірою схильні надавати великого значення перемогам і вищості, у них вища конкурентність [19; 20], а у жінок мотивація досягнення значно нижча, ніж у чоловіків, і вони в меншій мірі схильні будувати перспективні плани щодо власної професійної кар'єри. Х. Хекхаузен [16] теж схильний пояснювати цей парадокс відмінностями в тому, яка ціннісна орієнтація превалює у жінок - чоловіча, основним змістом якої є інтелект, або жіноча з сімейно-побутовою орієнтацією.

В той же час, вивчаючи навчальну діяльність, західні вчені виявили залежність успішності і орієнтації на навчальний процес, яка і пояснюється з їх точки зору саме

гендерними відмінностями. Так, найкраща успішність у дівчат пов'язана, на думку дослідників, саме з більшою виразністю мотиву досягнення, ніж у юнаків. У той же час, дослідження професійних перспектив жінок, зайнятих в комерційній діяльності, юриспруденції та медицині, були близькі до чоловічих в аналогічних сферах життєдіяльності, на підставі чого вченими був зроблений висновок про те, що статеві відмінності в мотивах досягнення необхідно розглядати відповідно до типу мети. На підставі всіх цих даних, в психологічній науці в ході розвитку теорії мотивації, було сформовано кілька концепцій щодо проблематики гендерних відмінностей мотиву досягнень у чоловіків і жінок [17]. Перша концепція говорить, що жіноча мотивація досягнень відрізняється від мотивації досягнень, демонстрованої чоловіками. Друга концепція схиляється до того, що чоловіки і жінки спочатку мотивовані різними потребами, саме тому жіноча потреба в емоційному прийнятті стає важливішою мотиву досягнень і тим самим зумовлює специфіку розвитку прагнення до досягнень. Третя концепція наділяє і чоловіків і жінок рівною виразністю мотиву досягнення при обранні виду діяльності, де він реалізується.

Розглядаючи співвідношення мотиву досягнення і уникнення невдач, вчені виявляють однаковість і констатують психологічну закономірність більшої виразності мотиву досягнення успіху у чоловічій половині суспільства і уникнення невдачі у жіночій, незалежно від їх вікових особливостей [12, 15].

Далі, розглядаючи специфіку гендерної мотивації, слід обов'язково врахувати, що соціально-історичний розвиток зумовлює зв'язок життєвого і професійного самовизначення у жінок. У професійному самовизначенні дівчата випереджають юнаків, на підтвердження цієї концепції можна навести дані досліджень Ю. П. Вавілова і Н. В. Андрєєнкова, згідно з якими, серед тих, хто визначився з вибором професії, дівчат більше, ніж юнаків [9].

Надалі, в процесі дорослішання і розвитку професійної мотивації, за даними дослідження американських вчених Л. Термана і К. Майлза, чоловіки відчують більший інтерес до професій, пов'язаних з пригодами, що вимагає подвигів, фізичної напруги, до роботи поза приміщенням, до механізмів і інструментів, до науки, фізичних явищ і винаходів, а жінки, в свою чергу, більш схильні до професій, пов'язаних з естетикою, з сидячою роботою в приміщенні, з наданням допомоги, особливо дітям, беззахисним і нужденним людям.

Дослідження, проведені І Калабіхіною, не відрізняються від американських даних і ще раз показують, що професійна реалізація в сфері охорони здоров'я і соціального забезпечення жінки становлять 83%, в торгівлі і громадському харчуванні 82%, в системі освіти 79% від загального числа зайнятих [8]. На підставі наведених даних про специфіку професійної мотивації жінок, можна прийти до помилкової думки про існування «чисто жіночих» професій. Причинами такого «розмиття» кордонів жіночих і чоловічих професій, на думку ряду вчених, стали як соціальні, так і біологічні чинники.

Соціальні психологи М. Гібш і М. Форверг, спираючись на погляд А. А. Гольденвейзера, припустили, що причиною цього служать не біологічні особливості чоловіків і жінок, а в соціальні умови, що склалися в суспільстві. Обґрунтовуючи свою точку зору, А. А. Гольденвейзер в ході дослідження даного питання встановив, що не існує будь-якої виробничої діяльності, яка виконувалася б виключно людьми однієї статі. Ця концепція сприяє поясненню сучасних тенденцій збільшення кількості жінок не тільки в «чоловічих» професіях, але і в цілому в чоловічих професійних структурах.

Розкриваючи гендерні відмінності мотиваційної сфери жінок і чоловіків, слід зазначити, що, згідно з дослідженнями професійного самовизначення юнаків і дівчат Ю. П. Вавілова і Н. В. Андрєєнкова, серед тих, хто визначився з вибором професії, дівчат більше, ніж юнаків (відповідно 33% і 21%) [9]. Значно пізніше ту ж особливість підтвердила в своїй роботі Л. А. Головей [3].

Для дослідження жіночої мотивації праці становлять інтерес праці О. В. Мітіної і В. Ф. Петренко, які провели кроскультурні вивчення професійних уподобань жінок, які показали, що: більш прийнятними для них є можливість мати вищу освіту або професію високої кваліфікації, потім стоїть бажання працювати в державній установі або бажання

присвятити своє життя кар'єрі. Відмінною особливістю американських жінок виступає їх бажання реалізуватися в якості керівника підприємства, організації, установи або мати свій бізнес [13]. Також специфікою саме жіночої професійної мотивації є той факт, що жінки набагато частіше, ніж чоловіки, проявляють пасивність при плануванні власної кар'єри, оскільки вони переважно живуть сьогоdnішнім днем і в меншій мірі майбутнім. Це підтверджується даними досліджень, проведеними В. Г. Горчаковою, згідно з якими лише 20% із загального числа жінок мають стійку тенденцію до професійної кар'єри [4].

При цьому слід врахувати той факт, що цінності професійної діяльності, що лежать в основі мотивації чоловіків і жінок, різні. Дослідження молодих людей у віці від 17 до 30 років, які навчаються в ВУЗах і вже професійно реалізуються після їх закінчення, проведені А. І. Прядивним, показали, що найменш значущими є:

–розвиток себе, тобто пізнання своїх індивідуальних здібностей, постійний розвиток здібностей тощо;

–креативність, тобто реалізація свого творчого потенціалу і прагнення змінити навколишню дійсність.

За даними цього ж дослідження, серед сфер життя, найбільш переважаючими цінностями чоловіками були обрані громадська і сімейна сфери, а професійна сфера та сфера розваг виявилися не настільки значущими; жінки ж, у свою чергу, провідними сферами життя назвали навчання і освіту, захоплення; громадське і професійне життя були відмічені як менш значущі [14]. Ці результати спростували традиційні уявлення про те, що для чоловіків найбільш значимими є професійне життя, а для жінок - сімейне. Пояснення цьому, з точки зору Є.П. Ільїна, слід шукати в перебудові психології людини в пережитий нами період «дикого капіталізму» з відповідними йому цінностями [7]. Вплив віку і життєвого досвіду на мотивацію знайшло своє відображення в роботі А. А. Ігнат'євої [6], яка виявила, що у юнаків на першому місці серед цінностей стоїть здоров'я, потім в рівній мірі цікава робота, друзі і любов, а також свобода, а у дорослих чоловіків на першому місці стоїть суспільне визнання, потім здоров'я. У дівчат перше місце займає любов, потім друзі, матеріально забезпечене життя, здоров'я, щасливе сімейне життя, цікава робота і свобода, а у жінок перше місце займає матеріально забезпечене життя, потім свобода і здоров'я. Таким чином, у юнаків вища, ніж у дівчат, значимість здоров'я, цікава робота, свобода, життєва мудрість, творчість, пізнання, розвиток, розваги, продуктивне життя, у дорослих чоловіків куди більшу значимість набувають: суспільне визнання, друзі, пізнання, розвиток, творчість.

Якщо для дівчат вища, ніж для юнаків, значимість любові, матеріально забезпеченого життя, друзів, щасливого сімейного життя, впевненості в собі, то для жінок, в порівнянні з чоловіками, матеріальне забезпечення життя, цікава робота, свобода і продуктивне життя. Ті ж тенденції віково-статевих відмінностей мотиваційної сфери виявлені А. А. Ігнат'євою і при дослідженні цінностей підлітків. Так, якщо у юнаків лідируюче місце належить життєрадісності, далі йдуть освіченість, незалежність, тверда воля, раціоналізм, чесність і вихованість, то у чоловіків лідерство віддано освіченості і тільки після неї йдуть незалежність і життєрадісність. Дослідження ціннісних орієнтацій дівчат показали, що ними перше місце віддано життєрадісності, після якої йдуть освіченість, незалежність, відповідальність, тверда воля і вихованість, а у жінок провідною стає незалежність, і тільки потім високі запити, освіта і життєрадісність.

Саме тому, для юнаків значно більше, ніж для дівчат, набуває значущості тверда воля, раціоналізм, самоконтроль, чесність і ефективності в справах, а для чоловіків більш значущими, ніж для жінок, є життєрадісність, вихованість, освіченість, відповідальність, терпимість. При цьому дівчата більшою мірою цінують життєрадісність, відповідальність, сміливість у відстоюванні своєї думки, чуйність, широту поглядів, терпимість, жінки більш високо, ніж чоловіки, оцінюють такі цінності, як незалежність, ефективність у справах, не відкидаючи при цьому і такі цінності, властиві дівчатам, як сміливість у відстоюванні власної думки і чуйність [6].

К. Хорні, вивчаючи невротичні потреби, виявила наступні закономірності вікових і гендерних відмінностей: в зрілому віці сім'я, як головна життєва цінність стає однаково

значущою як для чоловіків, так і для жінок, до того ж, в більш молодому віці сім'я є значущою тільки для дівчат [18]. Узагальнюючи досить різноманітний досвід дослідження мотивації, можна відзначити ряд гендерних відмінностей в цінностях. При цьому для чоловіків найбільш характерним є підкреслення важливості здоров'я, цікавої роботи, друзів і свободи, а для жінок такими є - сім'я, впевненість в собі, матеріальна забезпеченість. Наступним важливим чинником, що впливає на формування мотиваційної сфери жінки, є спрямованість особистості, яка так, як і інші елементи, має яскраво виражений гендерний характер. Розкриваючи гендерні відмінності мотиваційної сфери жінок і чоловіків, слід згадати дослідження Ю. П. Вавілова і Н. В. Андрєєнкова про професійне самовизначення юнаків і дівчат, згідно з якими серед тих, хто визначився з вибором професії, дівчат більше, ніж юнаків (відповідно 33% і 21%) [9]. Значно пізніше ту ж особливість підтвердила в своїй роботі Л.А. Головей [3].

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що в даний час в науці існують три найбільш поширені точки зору про поєднання професійних та сімейних ролей жінки:

1. Переважна орієнтація на професійну діяльність, яка доходила до відмови від сім'ї і народження дітей.
2. Переважна орієнтація на сімейні цінності, аж до відходу з роботи.
3. Спроба гнучкого поєднання професійних та сімейних ролей.

Переважання тієї чи іншої життєвої домінанти (кар'єрної або сімейної) далеко не завжди є результатом усвідомленого вподобання. У більшості випадків ця домінанта вимушена і супроводжується психологічним дискомфортом. Заглибленість в кар'єру збіднює емоційне життя жінок, супроводжується відчуттям самотності, відсутністю перспективи в особистому житті, стикається з мовчазним несхваленням громадської думки. Жінки, замкнуті на сім'ї, теж далеко не завжди щасливі: вони позбавлені різноманітності в спілкуванні, страждають від неповноти творчої і соціальної самореалізації, недооцінки свого особистісного начала з боку інших членів сім'ї, від повної матеріальної залежності. Однак, поєднувати ролі домогосподарки і гарного найманого робітника надзвичайно важко. Деякі жінки відчувають стрес або рольовий конфлікт, намагаючись бути одночасно хорошою матір'ю, хорошою домогосподаркою і хорошим працівником.

Список використаної літератури

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. СПб.: Питер, 2001. 288 с.
2. Винокурова А.И. Взаимосвязь индивидуальных и личностных характеристик человека: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. наук. СПб., 1996.
3. Головей Л.А. Дифференциально-психологические факторы профессионального самоопределения. СПб., 1999.
4. Горчакова В.Г. Психология женщины-профессионала: автореферат доктора наук. СПб., 2000.
5. Ермолин А.В. Возрастно-половые и типические особенности представленности в сознании структуры мотива: автореф ... кандидата наук. СПб., 1996.
6. Игнатъева А.А. Ценностные ориентации подростков в представлении взрослых: Дипломная работа. СПбГУ, 2001.
7. Ильин Е.П. Пол и гендер. СПб.: Питер, 2010.
8. Калабихина И. Социальный пол и проблемы населения. М., 1995.
9. Кон И.С. Психология ранней юности. М.: Просвещение, 1989.
10. Ковалів Ю.І. Конвергенція: літературознавча енциклопедія. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. С. 512.
11. Кочнева Ю.Е., Шибалина О.А. Самоактуализация личности как предмет экспериментального исследования. *Психология XXI века: Тезисы международной межвузовской научно-практической студенческой конференции.* СПб., 2000.
12. Кубышкина М.П. Возрастные особенности мотива социального успеха: *Психология: итоги и перспективы.* Тезисы научно-практической конференции. СПб., 1996.

13. Митина О.В., Петренко В.Ф. Кросскультурное исследование стереотипов женского поведения (в России и США). *Вопросы психологии*. М., 2000.
14. Пеньков А.И. Изучение ценностных ориентаций. *Психология XXI века: Тезисы Международной межвузовской научно-практической студенческой конф.* СПб., 2000.
15. Рыбка Г.Н. Возрастно-половые особенности мотива достижения учащихся в связи со значимыми видами деятельности: автореф. ... канд. наук. СПб., 2006.
16. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. СПб., 2001.
17. Ходырева Н.В. Понятие «гендер» в психологии. Тезисы научно-практической конференции. СПб., 1997.
18. Хорни К. Женская мотивация. СПб., 1996.
19. Bartol K., Martin D. Women and men in task group. London: Acad. Press., 1986.
20. Cross S., Madson L. Models of the self: self-construals and gender. *Psychological Bulletin*, 1997.

УДК [159.922.8 : 616.89 – 008.454] : 616.9

ВПЛИВ ПАНДЕМІЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ НА ВИНИКНЕННЯ ДЕПРЕСІЇ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Мовчко О., здобувач ОС «бакалавр» спеціальності 053 «Психологія», 3 курс, РДГУ
Науковий керівник: канд. психол. наук, доцент Назаревич В. В.

Ситуація, яка склалась у теперішніх реаліях, з кожним днем все більше пригнічує та впливає на психоемоційний стан усіх верств населення. Хто постраждав більше під час пандемії – важко сказати, однак цей досвід ще надовго залишиться у нашій свідомості.

Загроза переходу на дистанційне навчання та обмеження в живому спілкуванні несе за собою ряд негативних наслідків для усіх. Під найбільшим ризиком – особи юнацького віку, оскільки це – період, коли більшість студентів лише починають адаптуватись до нового кола спілкування у ВНЗ.

Депресія – це психологічний розлад який впливає на песимістичне ставлення як до себе, так і до інших, проявляється зниженням моторної та інтелектуальної діяльності, що у свою чергу значно ускладнює життя кожного, хто страждає на цей недуг.

Однією з причин депресії є постійне перебування у стресі, котре не кожному виходить подолати. Депресія може виникнути як через соціальні фактори (неспроможність знайти спільної мови з колегами) так і через фізичні фактори (захворювання яке спричиняє дискомфорт у сприйнятті себе). Небезпека полягає у тому, що якщо не звертати увагу на депресію та депресивні стани – наслідки можуть бути глобальнішими і перерости у психосоматичні розлади.[1; с. 24]

Однак, є періоди року, коли люди більше схильні піддаватись натиску депресії. І це – осінь. Період, коли імунітет у кожного значно послаблюється, а ризик захворіти на вірусні захворювання і піддатись депресії – збільшується.

Також, осінь – це так званий період “Осіньної депресії”, яка характеризується млявістю, пригніченістю, зниженою працездатністю, ангедонією. Зменшення дня та сонячного світла, провокує зниження рівня гормону меланіну, який посилюється у нічну пору та сприяє пригніченим станам. Одним із чинників, які зумовлюють осінню депресію – є короткі дні та недостатня інсоляція [2; с. 6]. І саме в час, коли хмуру погоду, сірі будні можна розбавити живим спілкуванням, а не онлайн навчанням – юнацтво проводить більшу половину карантину за екранами своїх гаджетів. Одним з найгірших ознак депресії є відсторонення, котрого онлайн спілкуванням не позбудешся; і дзвінки до близьких не спроможні на достатньому рівні замінити потребу у спілкуванні.

Також варто зазначити, що юнацький вік є емоційно нестабільним і супроводжується як внутрішніми конфліктами, так і боротьбою з поглядами оточення. В цьому віці індивід прагне до самостійного вирішення проблем. Та не усі батьки готові надати цю можливість, оскільки прагнення опікати та захищати буває більшим, аніж віра у власну дитину.

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135